

Nedskudte britiske flyvere, ørkenrotter rydder op og faldskærmskjoler

Dorothy 17.05.15

Tyskerne besatte Danmark den 9. april 1940. De kørte over grænsen i Sønderjylland og sejlede til flere havnebyer. Et par steder blev imidlertid tyske faldskærmstropper smidt ned, ved Ålborg flyveplads og ved Masnedø fort. Klokken var 5 om morgenen, flere var tidligt oppe i Vordingborg og omegn, og så de ni fly og troede at det var flyvere fra Avnø på øvelse. Indtil det gik op for dem at der, på hver af de "hvide flager" som blev kastet ud af flyvemaskinerne var en mand. Tyskerne havde forventet at fortet, ved Masnedsundbroen ville være stærk bemannet. Udkastningen fra 120 meters højde gik uden problemer for mandskabet og containerne med udstyr. Til deres overraskelse og lettelse fandt de kun en officer og to menige på fortet. Det var formålsløst for dem at gøre modstand. De første tyske køretøjer som var blevet landsat i Gedser nåede Masnedøbroen samtidig, og kunne køre over uden problemer. Det var første gang i verdenshistorien at faldskærmstropper blev brugt i krig.

England var ikke i krig med Danmark. Så skulle man ikke tro at det britiske luftværn RAF havde noget at gøre over Danmark. Men det havde de. Ikke at det var danskerne de var ude efter, deres mål i Danmark var steder, som militært var vigtige for tyskerne. Næstved blev ikke angrebet, men oliedepotet på havnen var på en liste briterne havde som potentielt mål, og det er vist kun held der gjorde at de ikke bombede Næstved havn. Luftværnsmandskabet i Næstved holdt et vågent øje med luftrummet, og luftværnssirenerne gik når fjendtlige fly var i nærheden.

Handley Page Halifax

Hvad lavede alle de fly ellers, som satte alarmerne i gang i Næstved? Det var britiske eller amerikanske bombefly på vej til Nordtyskland. Det var store larmende fly med en besætning på 7-10 mand, lastet med enten bomber til at nedkaste over landmål som byer eller fabrikker, eller miner til at smide i havet for at forstyrre skibstrafikken. Danskerne kaldte disse fly for "flyvende fæstninger". De sidste år af krigen kunne de være lastet med containere fyldt med våben og andet sabotagemateriale, som skulle smides ned til de danske modstandsfolk.

De britiske fly blev beskudt fra landjorden og oppe i luften af tyske kampfly. Mange blev ramt og styrtede ned over Danmark. Deres besætninger prøvede at redde sig ved at springe ud med faldskærm. Det var ikke

nok at man havde en faldskærm. Den skulle også være pakket sammen efter alle kunstens regler. De blev ikke bare skubbet ned i en pose. For hvis faldskærmen ikke foldede sig ud som den skulle, så var det jo lige meget at man havde en. Pakningen var af yderst vigtighed. En tragisk ulykke skete i december 1941. SOE stod for nedkastningen af de to første danskere, som efter træning i England, skulle stå for opbygningen af hemmelige militære enheder i Danmark. Flyet smed først et par bomber på Masnedø for at vildlede og efterfølgende, nær Haslev, de to agenter og en container med våben og udstyr. Agent Carl Johan Bruhns faldskærm svigtede, han styrtede til jorden og blev dræbt.

<https://www.youtube.com/watch?v=Ec1bDSmTnHs>

Og med en ordentligt pakket faldskærm gik det gik godt for nogle af dem. Men der var meget andet der kunne gå galt. De kunne blive fanget i et træ og blive kvalt af faldskærmen. De kunne lande i havet og drukne. Hvis de overlevede så langt, skulle de undgå at blive fanget af tyskerne og finde nogle danskere der ville hjælpe dem til Sverige. Det lykkedes for 100 at overleve og slippe væk til Sverige, medens rigtig mange døde. Over 1100 omkom.

I de første år af krigen blev de døde flyvere begravet af tyskerne på den kirkegård der lå nærmest på hvor de blev fundet, og det var gerne sådan at en tysk feltpræst eller den lokale præst sagde en kort bøn, en æressalve blev skudt af, og måske blev en krans lagt. Meget civiliseret. Tilsvarende gjorde man også i England for nedskudte tyske flyvere. Men danskerne var meget deltagende når sådan en britisk flyver blev begravet og lagde gerne blomster og krans. Det blev tyskerne trætte af, så de besluttede fremover, at alle de døde britiske flyvere skulle begraves på nogle få centrale kirkegårde. Så var de fjernet fra lokalsamfundet og de folk som måske havde fundet flyvraget, og de døde. En tysk feltpræst sagde en bøn.

Der skulle helst ikke være dansk deltagelse. En af disse kirkegårde ligger på Svinø, ikke langt fra Næstved og alle der blev fundet her i området skulle begravnes på Svinø kirkegård. Den første, som blev begravet i maj 1942, sergeant Maurice Gruber, fik en fornem militærbegravelse. Den tyske kommandant fra Vordingborg deltog med et hold soldater. Han holdt en tale over soldaten som havde gjort sin pligt, soldaterne skød en æressalut og der var flere krans bl.a. fra værnemagten.

Billeder fra "Bogen om Mindelunden ved Svinø Kirke" Kirsten Mørch-Nielsen

Men så skete det i 1944 at englænderne sendte flere og flere fly over for at bombe tyske byer, med mange civile dræbte. Tyskerne var meget vrede over dette, og kaldte disse britiske bombeflybesætninger for "terrorbombere". Nu var de ikke bare fjenden mere, men terrorbombere. Det var jo også en grusom gerning de udførte i krigens navn. Det grufulde bag ordet, "terrorist" er noget vi kan forholde os til i dag. Terrorist er nu næsten det værste man kan beskrive en person som værende. Der var bare det dengang, at tyskerne var mindst lige så slemme selv og bombede britiske byer. Den sommer ændrede tyskerne bestemmelserne for hvordan britiske flybesætninger skulle begravnes hvis de var nedskudt i Danmark. Nu skulle disse forægtelige "terrorbombere" bare graves ned på stedet hvor de blev fundet. Ikke i en kiste, ikke i en kirkegård og uden nogen kristelig bøn.

Power, fru Hansen og Murray

Natten til den 24. april 1944 var 114 RAF fly på mission over Østersøen, de smed miner i havet. 5 blev skudt ned, et af disse kæmpestore Halifax fly på øen Hjelm i Guldborgsund, en anden i havet ved Omø. Fra den førstes besætning overlevede 4 som blev hjulpet til Sverige. Ens faldskærm åbnede ikke og han styrtede i døden medens to faldt i havet og druknede. Alle 3 blev begravet på Svinø kirkegård. Fra det andet fly "Halifax II HX151" mentes alle 7 besætningsmedlemmer at omkomme. 3 vaskede op på stranden kort efter, to blev begravet på Svinø og en på Omø, medens 3 aldrig blev fundet.

Fra Omø kirke vedr. Sergent Norman Pearce

Nogle måneder senere gik en hyrdedreng og passede får på Svinø. Han hed Verner Larsen og var en ung arbejdsløs som havde fået tjansen at passe 200 får som ikke måtte forville sig ud på Avnø flyveplads. Han fik øje på noget og fortalte senere *"først troede jeg at det var en Sankt Hans heks eller noget andet, der lå og flød i vandet. Jeg sagde til mig selv du bliver nødt til at gå ned for at se, hvad det er. Det var tydeligt at se på uniformen, at det var en englænder. Det var væmmeligt at se på ham. Jeg lagde mærke til, at han havde en speciel ring på, ligesom jeg lagde mærke til hans ur, og at han havde en tjenestepistol."* Liget lå med ansigtet ned ad, der var ikke så meget tilbage af ham men sko havde han stadig på. Unge Verner rørte ham ikke, det kunne han ikke få sig selv til. Han fortrød senere at han ikke havde taget ringen, som kunne være blevet sendt til mandens familie. *"Da jeg kom hjem med fårene om aftenen, sagde jeg til formanden: "Der ligger en død mand nede i strandkanten!" Han svarede mig noget i retning af: "Nå lad ham ligge, nu er det fyraften".* Sådan blev det, han fik lov at ligge til næste dag. Dagen efter om morgenen skulle jeg så med derover. Det var Stock, den tyske forvalter og en til, der tog med derud. Jeg holdt mig lidt diskret i nærheden for at se, hvad de ville gøre. De rullede ham op på en presenning, hvorefter de gravede ham ned i det hul, som var opstået, hvor der blev taget jord til flyverskjulene. Stedet blev brugt, som losseplads. Hullet, han blev gravet ned i var ikke ret dybt. Da jeg kom hjem om aftenen, sagde jeg til tømreren Tingsted: *"Kan du ikke lave et eller andet, vi kan sætte derude, så vi ved, hvor han ligger. "Ved du hvad Verner", sagde han "Vi laver et rigtig kors og sætter derude".* Det gjorde vi. Og det undrer mig den dag i dag, at det fik lov at blive stående. Jeg sagde til flyverpladsens skraldemand, Svend: *"Lad det areal omkring korset være frit. Det lovede Svend.."*

Det tyske jagerfly med besætning som nedskød "Halifax II HX151"

Briterne og amerikanerne fortsatte deres flyvninger over Danmark for at smide bomber i Tyskland, og for at smide miner i havet omkring Danmark. Sirenerne gik i alt 96 gange i Næstved, de 28 gange i 1945.

Den 21. marts 1945 var en sort dag i Danmarks anden verdenskrigs historie. Britiske fly skulle bombe Gestapos hovedkvarter i Shellhuset i København, og ved en fejltagelse bombede de også den Franske skole. 125 danske civile blev dræbt, af dem var de 86 børn. Det var en katastrofe for familierne. Næstved Tidende bragte artikler om tragedien, sobert og faktuel.

En uge efter bragtes en anonym artikel "Var det nu ogsaa det store offer værd?". Frihedsrådets "vi så sandelig ogsaa må ofre noget i denne krig" og mange danskeres at "hvor der handles, der spildes" blev beskrevet som kynisk. Artiklen var tydeligvis tyskvenlig propaganda og sluttede med spørgsmålet "Hvad skal vi monstro næste gang betale for et engelsk besøg, hvad skal vi næste gang bringe som offer, og vil vort offer ogsaa næste gang blive mange gange større end det, angriberne opnår over besættelsesmagten? Og så endelig til slut vil tanken gå til den så højt priste og længselsfuldt ventede "befrielse", og så begynder man så småt at opstille beregninger. Og med dagens tal som grundlag kommer man til det resultat, at "befrielsen" uden tvivl vil blive dyrest – for os selv".

Overflyvningerne intensiveredes indtil der stod i Næstved Tidende at "Det var som Luftværnet vidste, at det var sidste Gang, Sirenerne skulde lyde. Kun sjældent har Varslingerne været så mange og langvarige som i løbet af i går, da alarmtilstand og flyvervarslingen skiftede dagen igennem. Nu varer det forhåbentlig længe, inden Næstvederne igen skal høre sirenernes stigende og faldende tone – forhåbentlig aldrig mere." Den omtalte dag var den 4. maj 1945.

Befrielsesbudskabet kom om aftenen ved radionyhederne fra BBC. Befrielsen indtrådte officielt kl. 8 den 5. maj. Alle i Danmark var glade og fejrede dagen lang at tyskernes besættelse af landet var ovre. De første briter, General Dewing og 300 faldskærmstropper, landede i Kastrup sent om eftermiddagen i et fly, ikke dalende ned fra himlen. Danskerne var oven ud glade for at se dem, og de fik en stormende velkomst i København. Den tak danskerne skyldte var ubetalelig, de vidste det og ville gerne vise det. Her i Næstved var taknemlighed så stor at allerede dagen efter, den 6. maj holdtes en mindegudstjeneste i Svinø kirke. Der var ingen levende briter til stede, men de kunne vise deres respekt og påskønnelse ved at ære de døde.

At 307 danskere var døde, og 788 blevet såret af de allierede under deres flytogter, var en pris man gerne vil betale i forhold til det de allierede havde ofret. Der kom folk fra Næstved og hele Sydsjælland til denne mindehøjtidelighed. Endelig kunne danskerne helt frit takke de godt 100 britiske og amerikanske flyvere, som var begravet på Svinø kirkegård efter at have givet deres liv i kampen mod Hitler og nazismen. Præsten sagde *"De faldt i kampen for en sag, som også var Danmarks sag, og vi vil ære deres minde på dette sted. De udgød deres blod, og takket være disse unge mænd samt mange, mange andre er vi i dag et frit folk"*. Hundredevis af borgere lagde blomster og lovede at passe gravstederne. En talsmand for en komite af Næstvedborgere sagde *"Ingen kærlige hænder lukkede deres øjne, ingen af deres nærmeste slægtninge fulgte dem det stykke til graven her på en dansk kirkegård langt fra deres hjem. De begravnes af fjender i et fremmed land"*.

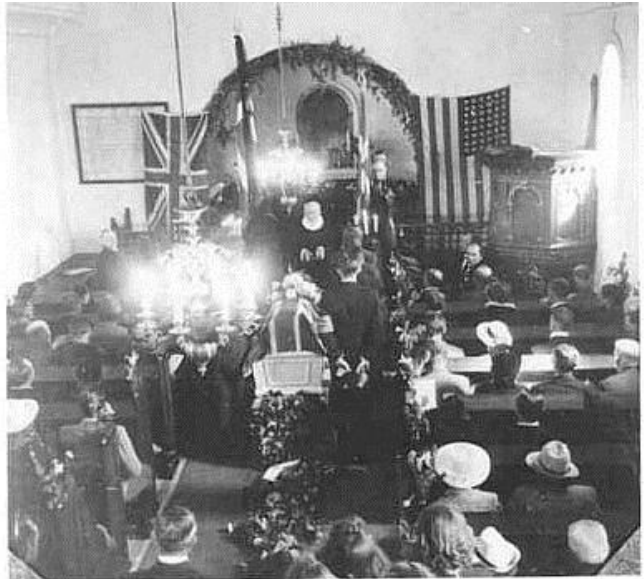

Nu skete der det, at samtidig med at de 100 blev hædret ved denne storslåede ceremoni på kirkegården, vaskede der et lig op på kysten ved Karrebæksminde. Det viste sig at være Flight Officer James Ritchie. Hans fly var blevet skudt ned 3 måneder tidligere. Hans lig blev kørt til kapellet på sygehuset i Næstved. James blev begravet 5 dage senere den 11. maj. Nu fik Næstvedborgerne virkelig lejlighed til at hædre en af disse unge mænd ved en storslået begravelse på vegne af alle, der som det stakkels lig, var blevet begravet der hvor det var blevet fundet. Kisten lå i kapellet svøbt i det engelske flag. Mange blomster og kranse var allerede kommet, og lå omkring kisten. Allerede her afholdtes en gribende mindehøjtidelighed.

Repræsentanter for sygehuset, modstandsbevægelsen og soldaterforeningerne med deres faner og andre samledes. Et kor af sygeplejersker sang en salme og præsten talte om de forskellige tanker man fik, når man blev sat over for en engelsk og en tysk soldat når man så dem i live. Altså befrieren og fjenden. Om hvordan tankerne i døden går i samme retning. Begge havde jo en familie som ville savne dem. Så bad præsten en bøn og en velsignelse over James. Først på dansk og så på engelsk. Sygeplejerskekolet og de andre tilstede sang "Jeg er træt og går til ro" hvorefter modstandskæmperne bar kisten ud til rustvognen. Fra sygehuset kørte rustvognen med soldaterforeningens faner foran, efterfulgt af et stort følge igennem byen hvor flag vajede på halv stang. Folk standsede op og blottede hovedet i respekt, og mange havde blomster med som de kastede mod rustvognen. Ude af byens centrum fortsatte rustvognen, i kortege med andre biler, til Svinø kirke hvor James skulle begravnes.

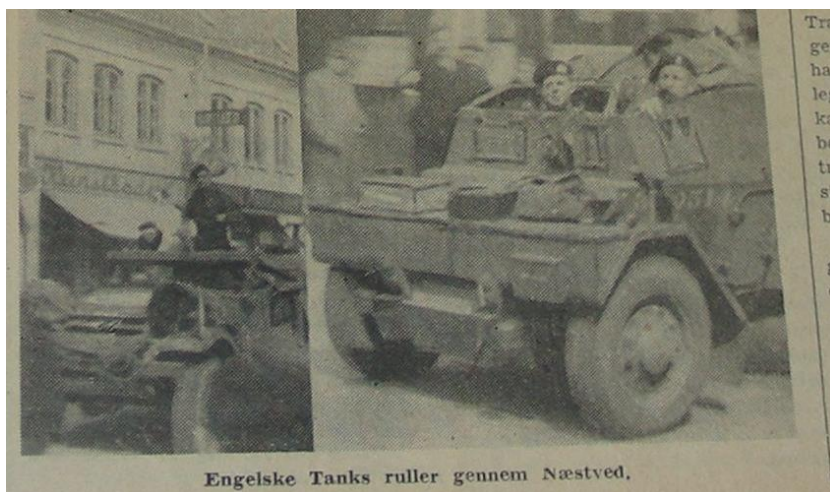

I en landsby de kørte igennem havde skolebørnene fra Køng fået instrukser af deres skolelærer. Han skulle nemlig selv være med til begravelsen. En af pigerne Sanny Hansen fortalte mange år senere at de var stillet op som lærer Lauridsen havde befalet, på begge sider af vejen hvor rustvognen skulle køre forbi på vej til kirken. De havde blomster med og havde desuden lavet blomsterkors. Men sørgetoget var blevet forsinket, tiden gik og så begyndte drengene at lege og slås, så at blomsterne fløj til alle sider. Pludselig var der en dreng der råbte at de kom, og så skyndte børnene sig på plads, stillede op langs vejsiden med foldede hænder og bøjet hoved. Blomsterne havde de strøet på vejen til når rustvognen kørte forbi.

Op imod 300 deltog i den *"smukke og værdige sørgehøjtidelighed"* som det blev beskrevet i avisen dagen efter. Der blev taget fotos og endda filmet, korte glimt fra både Næstved og Svinø kan ses på de to Næstved besættelse/befrielses film. Medlemmer af modstandsbevægelsen bar kisten ind i kirken som var pyntet med bøgeløv og engelske og amerikanske flag. Den bevægende ceremoni indeholdt præstens tale til den afdøde *"den faldne kriger, som faldt i Kampen for det gode mod det onde"*. Der blev sunget engelske salmer. Et kor af børn fra landsbyen sang sammen med dem i kirken, og de som ikke havde fået plads stod udenfor. Derefter bar frihedskæmperne fra Næstved kisten udenfor. Ved graven talte flere andre om det offer som James og tusindvis af andre havde givet for at vinde krigen. De havde kæmpet for Sandhed, frihed og ret, og nu ville danskerne være med til at bygge en ny verden op på det grundlag. En laurbærkrans med RAF farverne blev lagt. Præsten kastede jord på kisten og medens de sidste ord stilledes hørtes en kendt lyd nærme sig. En stor bombemaskine, som den James Ritchie havde fløjet i, fløj over som en sidste hilsen til en død kammerat.

Engelske Tanks ruller gennem Næstved.

Chefen for Delegationen, LT. C. G. Harries fra Faldskærmsregimentet.

De første briter ankom til Næstved stærkt forsinkede kl. 2 om natten den 10. maj og indlogerede sig på Hotel Vinhuset. Delegationen var på 4 faldskærmstropper med kaptajnløjtnant G.C. Harries som chef, og Fru premierløjtnant Bjørnsen som deres tolk. De var allerede oppe kl. 7.30 næste morgen og efter en morgenmad af æg og bacon gik de til forhandlinger på rådhuset. I udvalgsværelset på stadsingeniørens kontor holdt kaptajnløjtnant Harries møder med borgmester Calum og lederen af modstandsbevægelsen Kaptajn Frigast. Frigast blev indsat til at holde kontrol med tyskernes afrejse fra Næstved. Til sidst blev lederen af værnemagten i Næstved afhentet fra Grønnegades kaserne og overgav efter en forhandling sine styrker til briterne. Imens holdt briterne jeep udenfor rådhuset og bilens fører, menig Cyril Richardson, fra Liverpool, blev fuldstændig omsværmet af byens borgere i alle aldre og af begge køn. Han skrev autografer og der blev taget billeder som var han en filmstjerne fra Hollywood. Familien hjemme i Liverpool skulle bare have set det og hørte givet om det bagefter. De kunne faktisk også have set hvor populære briterne var, og kan stadig, for det blev filmet og det kan ses i to Næstved film på internettet.

Mindst to af disse beundrere, en teenagepige og en dreng, har RAF-huer på og viste på denne måde deres støtte. Selv om filmen/billedet er i sort-hvid ved vi at disse strikkede eller hæklede huer var røde i midten omkranset af en hvid cirkel og yderst en blå cirkel. Fuldstændig som briterne havde som kendetegn på deres fly. Flere modige viste at de holdt med briterne under krigen på denne måde, med RAF-farvede huer. Men det blev tyskerne irriteret over, og de blev forbudt fra d. 9. juli 1943. Men som vi kan se blev huerne fundet frem igen i Næstved til befrielsen. Delegationen rejste videre til Præstø.

Der kom flere briter til Næstved to dage senere. De skulle hjælpe med at skabe orden i byen indtil tyskerne havde trukket sig helt ud, og det danske politi og hæren var på banen igen. De var også faldskærmstropper og kom susende til Næstved i deres jeeps efter en oplevelsesrig tur fra København. Enheden på 28 ankom om eftermiddagen den 13. maj netop som modstandsmanden Otto Jacobsen blev begravet. Da de nåede "Rødehus" fik soldaterne med deres bordeauxfarvede baretter en strålende velkomst af Herlovianer og andre fra denne ende af byen. Børn blev taget op i bilerne og fik lov at køre med gennem hele Ringstedgade. Deres chef, Lt. Grey var, sammen med sin næstkommanderende, sergent Fletcher kommet til Næstved tidligere på formiddagen, og var blevet officielt modtaget af borgmesteren. De havde aftalt at de kunne indkvarteres på Kvægtorvet. Om eftermiddagen da de andre nåede frem var Kvægtorvet sort af mennesker og da bilerne svang ind jublede folk. Et flot billede af det samlede mandskab blev taget på Kvægtorvbygningens trappe, dog uden Lt. Grey men med borgmester Calum. Billedet blev bragt på forsiden af Næstved Tidende dagen efter. De to sergenter blev nævnt som Fletcher fra Colchester og delingens eneste skotte Boutwick fra Galashields, men desværre ikke hvem der var hvem.

"Det er det fineste kvarter, vi har haft siden vi forlod Ægypten" sagde sergent Fletcher. De indrettede deres eget køkken og her indtog deres 4 daglige måltider. De havde deres egen kost med, alt hvad man skulle bruge inkl. Kaffe og sukker dog undtaget smør og franskbrød. Der holdtes "streng hustugt" stod der i avisen men som Lt. Grey sagde "der gives dem også lejlighed til at komme ud i byen. En af vore opgaver er jo at komme i kontakt med den danske befolkning så vi kan lære hinanden at kende". De var også vældigt populære blandt børn og voksne. Sikke nogle historier de kunne fortælle. De var "Montgomerys ørkenrotter" som havde været med i Nordafrika, i Italien, ved D. dag og kæmpede hele vejen op igennem Tyskland. Lige så snart en soldat viste sig blev han bestormet af børn og unge. "De godmodige engelske soldater skriver autografer til de har fået skrivekrampe", men der var en grænse de var "derimod helt afvisende for bønner om deres huer. Voksne og børn er lige ivrige for at sikre sig en Montgomery-hue, men soldaterne afviser kategorisk alle tilbud".

Et stort festligt arrangement faldt sted på Munkebakken den 20. maj, pinsedag. Det var frihedsbevægelsen som stod for dette udendørsstævne og de var meget heldige med det dejlige vejr. Regimentsmusikken spillede før arrangementet begyndte og da Lt. Grey med 12 af sine mænd, æresgæster, ankom hilstes de med bragende bifald. De sad på podiet umiddelbart bag talestolen. Det vil sige at de sad til skue for de 5000 tilskuer og hørte på en lang række taler på dansk som de ikke kunne forstå. Men de kunne sagtens følge med i hvornår de skulle op at stå for nogen, hilse og råbe hurra. Der blev holdt taler, sunget salmer og råbte en nifoldigt leve for kongen. Provst Hee Andersen fra Herlufsholm holdt en gribende tale om dem der var døde for Danmarks frihed. *"disse kvinder og mænd døde ikke for at få en helteglorie; de døde, fordi nogle måtte dø, at Danmark skulde leve, og deres død for Danmarks frihed forpligter os alle"*. Forsamlingen holdte derefter to minutters stilhed til deres ære. Provst Hee Andersen fortjener selv et par ord. Han havde været "KFUM sekretær" under første verdenskrig og arbejdet med krigsfangesagen. Hans seneste aktive indsats blev omtalt i avisen, at han *"der med så stor uforfærdethed har været i forreste kamplinie, organiserede ikke alene i sit provsti, men i hele Sorø Amt præsternes hjælpeaktioner overfor nødlandede allierede flyvere"*. Royal Air Force gav sine styrker ordre til, hvis de måtte nødlande i Danmark, da straks at søge frem til den nærmeste kirke *"og skønt præsterne vidste, hvad det ville koste dem, om det blev oplyst, at de havde ydet allieret flyvere hjælp, var der her i Sorø amt ikke en eneste præst, der sagde nej"*. Det blev i øvrigt så hedt for provst Hee Andersen først i 1945, at han var tæt på at skulle gå under jorden.

En tale de engelske soldater dog godt kunne følge med i var den der blev givet af Lt. Grey. Denne bemærkelsesværdige tale blev bragt oversat til dansk på forsiden af Næstved Tidende. Det kan jeg godt forstå, og samtidig forstiller jeg mig at Lt. Grey vel hjemme fra krigstjeneste i England kunne have fået sig en ny gesjæft som politiker. *"Det er med stolthed, jeg ser denne store mængde frihedskæmpere forsamlet ved dette møde; frihedskæmpere, som sammen med os har kæmpet mod Nazismen, vor fælles fjende. I de henrundne fem år har forholdene nu og da forekommet os Englændere ugunstige – himlen var overtrukket af modgangens uvejrsskyer – og dog behøvede vi blot at læse de glødende beretninger om den dristige sabotage i deres land for at gøre os klart, at vi ikke stod alene i kampen, men at alle de mænd, der sætter*

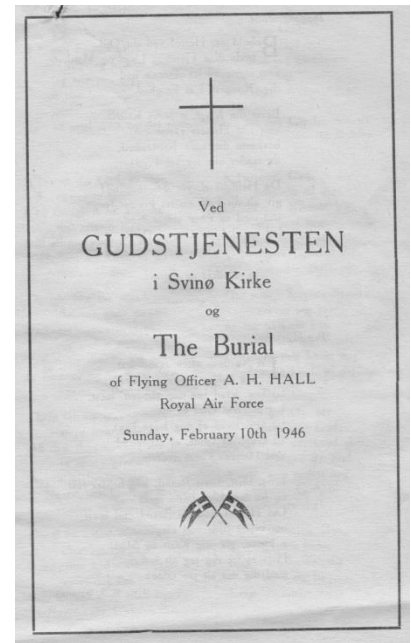
friheden som højeste gode, var forenede og vedblev at bekæmpe det modbydelige og umenneskelige nazi-styre som hærgede verden med mord og brand." Og "Det enestående broderskab, som har knyttet os sammen i vor fælles modgang, skal og må bestå, for at vi med forenede kræfter kan virke som verdensfredens vogtere, således at vores efterkommere kan få en fremtid og et ideal at leve for." 24 årig Lt. William Grey stammede fra Middlesbrough. Han havde før krigen arbejdet for Dorman Long, endda på Masnedsundbroen som blev indviet i 1937. Han kan ikke have været andet end en ung lærling den gang, men han håbede meget på at få tid til at køre ned for at gense broen. De 30 britiske faldskærmstropper forlod Næstved den 29. maj. Endnu engang viste Lt. Grey sin charme med en flot tak til indbyggerne i Næstved. "It is with regret that we say goodbye to you all – I think you will find that for many of us it will not be goodbye – but only au revoir - because we shall certainly try to visit you again in the future ... not as soldiers but as civilians. Thank you all once more, and long may your town and citizens be prosperous".

Krigen var overstået. Man kunne sove roligt i sin seng om natten i Næstved. Der var ikke flere luftalarmer, befrielsen var behørigt fejret og hverdagen meldte sig igen. Nu vender vi tilbage til Alexander Henry Hall. Det viste sig at være ham, som var liget, der var blevet kulet ned i et hul i jorden på lossepladsen ved Avnø et par km. fra Svinø kirkegård i efteråret 1944, og der lå han stadig. De allierede sendte, efter krigen, flere hold ud i verden til alle de steder hvor de havde kæmpet, for at finde eventuelt døde som ikke var blevet begravet på anstændig vis. Det var et canadisk hold, som var i Danmark og de fik at vide at der lå en nede ved Svinø, som ikke havde fået en ordentlig begravelse. Og han var jo til at finde for Verner Larsen havde sørget for at han fik et kors ved graven.

Piloten Alex Hall blev gravet op og lagt i en fin kiste. Den 10. februar 1946, knap 2 år efter hans fly var blevet skudt ned, fik han endelig en passende begravelse. Hele kirken var fyldt med lokale folk, og der var repræsentanter for den danske hær og politi fra Næstved og Vordingborg og selvfølgelig også de 3 canadiere. Folk fra modstandsbevægelsen bar kisten som var indhyllet i det britiske flag. De sang "Nearer my God to thee" og præsten talte både på dansk og engelsk. Lederen af Canadierne takkede for den ære Danmark viste hans døde kammerater, og takkede i det hele taget for den smukke måde, hvorpå man havde hædret de mange allierede flyvere og lagt dem i indviet jord. Det var en trøst midt i sorgen for de efterladte, at de savnede var stedt til hvile på en fredfyldt plet på en dansk kirkegård. Adskillige kranse blev lagt, en laurbærkrans fra "Komiteen for en Mindelunde" med et løfte om at denne grav, som de øvrige, ville blive passet som når man værner en god vens minde. Ceremonien sluttede med klokkerne der ringede den danske kirkes fred over den britiske flyvers grav.

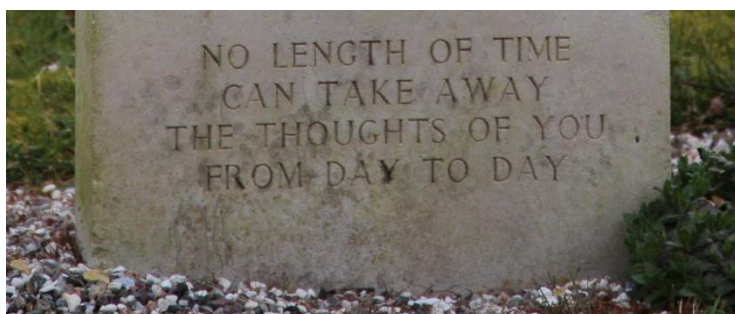

Alle britiske og commonwealth soldaters gravsten er ens over hele verden. Om man er øverste kommanderende eller purung menig er offeret det samme og alle er lige værd i døden. Commonwealth War Grave Commission havde allerede i 1920 udstukket principper for udformningen. Gravstenen skulle gerne være af Portlandsten, 76 cm høj, 38 cm bred og 7,6 cm i tykkelse. De skulle, hvis det var kendt, indeholde personens nationale emblem eller regimentets mærke, navn, rang, enhed, dødsdato og eventuelt mandens alder. De fleste har desuden et religiøst symbol som for de fleste var et kors. Desuden kunne en personlig inskription tilføjes forned. Den første allierede flyver begravet på Svinø var, som nævnt, Sergeant Maurice Grube. Han var fra Southern Rhodesia og var jøde. Hans sidste hilsen fra familien var "In everloving memory of our dear son deeply mourned by parents, sister and brothers". James Ritchie har en gravsten med de sparsomste af oplysninger: Flying officer J. Ritchie, navigator Royal Air Force, 15th February 1945. Han var født i Scotland og var som 5 årig, og enebarn, flyttet med sine forældre til USA. Den 24 årige James havde været en lovende skuespiller. Selv om hans gravsten ingen personlig inskription fik, var han troligt sørget over og savnet af sine forældre og hustruen Estelle.

På piloten Alex Hall's gravsten er skrevet hans alder 27 år og en personlig hilsen fra hans familie. "No length of time can take away the thoughts of you from day to day". Alex Hall ses på billedet sammen med sin hustru Eileen, sine forældre, søskende og en kusine. Familien fik på et tidspunkt at vide hvor han var blevet begravet, men ikke nogen detaljer. Mange år senere i 1980-erne, kom hans familie over fra England til Svinø for at besøge graven. Alex' søster havde altid betvivlet at det var ham. De mødtes med Verner Larsen som var den unge fårehyrde, som fandt ham i strandkanten godt 40 år tidligere. Han viste dem stedet liget var fundet og da han fortalte om den specielle ring flyveren havde på var al tvivl væk, for den kendte søsteren godt.

Alex døde, men mange blev reddet af deres faldskærme. Til de hvide faldskærme til personbrug skulle bruges et meget let, men stærk stof. Det bedste var silke. Men det er kostbart og under krigen var det desuden meget svært at skaffe, og slet ikke i mængder nok. De brugte i stedet rayon, et syntetisk silkelignende stof og desuden et helt nyopfundet stof kaldet nylon. Der går rigtig mange meters stof til en faldskærm og mange, mange meter vævet bånd, som forstærker sømmene og mange, mange, mange meter snor. Nogle danskere som fik fat i sådan en faldskærm, beholdt den og syede det tynde hvide faldskærmstof om som tøj. Det var farligt, for det var forholdsvis nemt at genkende. Tyskerne ville regne ud at danskeren formentlig havde hjulpet en nedskudt flyver til at flygte og de ville blive arresteret. Noget af det blev syet om som undertøj, det var jo ikke noget man viste frem. Det var heller ikke helt uproblematisk på en anden måde, nylon var så nyt et stof at det ikke var kendt i Danmark. Ejvind Friis Jensen som var dreng den gang hjalp en flyver ud af sin faldskærm og videre, og han fik skåret et mindre stykke af faldskærmen som minde. Det syede hans tante ham et lomme tørklæde af. Men da hun var færdig og ville stryge det helt fint, kom der huller i. Hun vidste ikke hvad nylon var, strygejernet var for varmt og nylonstoffet smeltede.

Fru Ilse Witzke 5. november 1944

Dansk Faldskærmskjole 1946

Der er specielle dage i en pige eller kvindes' liv hvor de gerne bruger kjoler lavet ud af metervis af hvidt silkeagtige stof. Til konfirmationskjoler og brudekjoler. Og for nogle piger var stof fra en faldskærm løsningen. Her er et foto af en dansk brud der blev gift i november 1944 i en flot faldskærmskjole. Faldskærmen var fra en amerikansk flyver, som kom i sikkerhed, og hans faldskærm blev fundet af pigens kæreste. Hun blev rådet til at lade være, Gestapo ville finde ud af det. Men hun var ligeglad, blev gift med sin modstandsmand, og der skete dem ikke noget. Et andet par, Lis og Peter Richardt begge i

modstandsbevægelsen, blev gift i september 1945. Lis syede sin egen brudekjole ud af en nylonfaldskærm som hun havde fået af modstandsbevægelsen. "Vi spredte den ud i haven. Jeg havde målt op, og Peter havde skåret linerne væk".

Efter krigen blev mange meter faldskærmstof, som de nu havde i overskud, solgt i England og USA. I avisartiklen oplyses at ud af en nylon faldskærm kan sys en brudekjole, to hele sæt undertøj og to natkjoler.

Dåbskjoler kunne også syes af det hvide stof. En dåbskjole af hvid "faldskærmssilke" fra den første nedkastning ved Køge blev syet til modstandsmanden Skaarup Christensens søns dåb i oktober 1945. Dåbskjolen blev afleveret til Køge Museum i 1947. Kjolen blev jævnligt udlånt til andre af modstandsgruppens børn og deres navne og årstal blev broderet på.

**Parachute
Trousseaux**

BRAND new unopened parachutes now on sale in the shops are being snapped up by brides-to-be as they find that they can make their complete bridal outfits — including underwear—for under £5—and coupon free.

These ex-R.A.F. parachutes, made of the finest quality Nylon, are some of the half-million Nylon and cambric parachutes which were recently released by the Board of Trade. Some went to manufacturers to be made up as coat-linings, underwear frocks, and blouses. Others are now being sold coupon-free.

It is estimated that one Nylon parachute will make a bridal gown, two complete sets of underwear, and two nightdresses.

Navigatør Murray, en af de 4 som med hjælp fra danskere reddede sig til Sverige efter nedskydningen i april 1944 var tilbage i Danmark på besøg i 1961. Nu, uddannet til læge og med sin hustru og tre døtre, skulle han gense sine hjælpere. De mødtes til en lille festlighed i Maribo. Her fik Jim Murray overrakt en stump af sin faldskærm hvorpå alle danskerne havde skrevet deres navne.

Kilder

<http://www.iwm.org.uk/collections/item/object/205125598>

<https://naestvedfilm.wordpress.com/2015/02/23/besaettelsen-og-befrielsen-i-naestved-1944-1945/>

<https://naestvedfilm.wordpress.com/2014/02/05/en-lykkelig-maneds-begivenheder-i-naestved-danmarks-befrielse-5-maj-1945-f00038/>

Næstved arkiver

Næstved Tidende

Huglstad, Allan: Mange skurke få helte – og alle de andre – Vordingborg og Sydsjælland 1939-1949

Huglstad, Allan: Kiv og krig – Næstvedegnen 1939-1945

Mørch-Nielsen, Kirsten: Bogen om Mindelunden ved Svinø Kirke

Schrøder, Hans A. og Henriksen Anders D.: Table jam 231 – våben til Modstandsbevægelsen

The British Council – Da englænderne kom

Schaiffel-Nielsen N.M.: Flyvestation Avnø

Kristensen H.S., Kofoed C. og Weber F.: Bomber over Danmark – vestallierede luftangreb under 2. verdenskrig

Bjørnvad, A.: De fandt en vej

Gram, H.W.: Skudt ned over Danmark 1940-1945

Christensen, C.B., Lund, J., Olesen, N.W. og Sørensen J.: Danmark besat – krig og hverdag 1940-45

Læsøe Engberg, Kathrine: Modstandskvinder - kvinder i den danske modstandsbevægelse fortæller

Christiansen, Inge: Dåbstøj og dåbstraditioner på Køgeegnen

Div. hjemmesider

<http://www.histsamling.dk/56267952>